

KÚRIA

Bfv.I.737/2017/5. szám

A Kúria Budapesten, a 2017. év november hó 16. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a IV. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Tatabányai Törvényszék 3.B.380/2012/110. számú és a Győri Ítéltábla Bf.80/2015/13. számú ítéletét **IV. rendű** terheltre vonatkozó részében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Tatabányai Törvényszék a 2015. március 25-én meghozott 3.B.380/2012/110. számú ítéletével a IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) és (5) bekezdés a) pont] és vesztegetés büntetében [Btk. 291. § (2) bekezdés a) pont], ezért halmazati büntetésül három év börtönbüntetésre és három év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá a járulékos kérdések felől.

A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla a 2016. március 2-án jogerőre emelkedett Bf.80/2015/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a IV. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, vele szemben kétmillió forint összegre vagyonelkobzást rendelt el és megállapította, hogy a szabadságvesztés büntetésből legkorábban a kétharmad részének kitöltése után bocsátható feltételes szabadságra, egyebekben e terhelt tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen a IV. rendű terhelt védője nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontjaira alapított felülvizsgálati indítványt.

Ebben kifejtette, hogy a törvényszék oly mértékben nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, aminek következtében ítélete felülbírálatra alkalmatlan volt. Álláspontja szerint nem állapítható meg, hogy a IV. rendű terhelt megvalósította volna a terhére rótt bűncselekményeket. Ennek alátámasztására az indítvány előterjesztője részletesen értékelte az egyes bizonyítékokat, így a II. rendű terhelt és az I. tanú vallomásait, valamint a tárgyi bizonyítékokat, így a szállítólevelek és a mérlegjegyek adatait, valamint a kamera-felvételeket. Mindezeket összevetette a IV. rendű terhelt vallomásaival, és ennek keretében előadta, hogy a bíróság nem oldotta fel az egyes bizonyítékok közötti ellentmondásokat, azokat nem vetette össze, az egyes bizonyítékokból helytelen következtetést vont le, és nem adott kellő módon számot a mérlegelési tevékenységéről, ezáltal nem tett eleget az indokolási kötelezettségének. Az indítvány szerint a IV. rendű terhelt nem állapodott meg társaival arról, hogy bűncselekményt vagy bűncselekményeket kövessenek el, pusztán utólag kapott pénzt hallgatásáért cserébe az I. rendű terhelttől, ám ez a magatartása a Btk. 282. §-ba ütköző bűnpártolás büntettének minősül. Az indítvány szerint a bíróság nem indokolta meg azt, hogy a IV. rendű terhelt milyen módon valósította meg a vesztegetés büntettét, nem állapítható meg, hogy milyen kötelezettségének nem tett eleget, illetve mely kötelezettségét szegte meg. Az indítvány előterjesztője végül kifejtette, hogy a jogerős határozatokban törvénytörő módon szabtak ki aránytalanul súlyos büntetést a IV. rendű terhelttel szemben.

Mindezekre tekintettel azt indítványozta, hogy a Kúria a IV. rendű terheltet mentse fel az ellene emelt vádak alól.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében törvényben kizártnak, az indokolási kötelezettség megsértését sérelmező részében alaptalannak találta. Eseti döntésre hivatkozással fejtette ki, hogy a megtámadott határozatokból nyomon követhető volt, hogy a bíróságok mire alapozták a IV. rendű terhelt bűnösségét. Ezért azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat IV. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn (BF.781/2017/1.).

.-.-.

A Kúria a megtámadott határozatokat - a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulésen eljárva - a Be. 423. § (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján, a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében vizsgálta felül.

Emellett a Be. 423. § (5) bekezdése szerint eljárva a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt esetleges más eljárási szabálysértésekre is tekintettel volt, azonban ilyen, a 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - feltétlen hatályon kívül helyezést

eredményező - eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható.

A Kúria a megállapított tényálláshoz még annak esetleges megalapozatlansága esetén is kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye, az ügydöntő határozat megalapozottsága a feltétlen eljárási szabálysértések körén kívül esik. A felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség a jogerős határozattól eltérő következtetés levonására, a bizonyítékok eltérő értékelésére, és ilyen okból a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére.

A felülvizsgálati eljárás során irányadó tényállás lényege szerint 2011. április 2. napját megelőzően, pontosabban meg nem határozható időpontban - IV. rendű, XIII. rendű és XIV. rendű terhelteket leszámítva - a terheltek, I. rendű terhelt felvetésére szóban megállapodtak abban, hogy a mérlegelések meghamisításával tévedésbe ejtik a **1.Zrt.** sértettet, miáltal a számlázás-fizetés (elszámolás) alapját képező mérlegjegyekre a ténylegesen leadottnál jóval nagyobb mennyiség kerül, ennél fogva extra profitra tesznek szert, hiszen többet fizettetnek ki a sértettel, mint amit valójában külföldről beszereztek és leadtak, illetőleg a sértettnek kárt okoznak, hiszen az a ténylegesen átvettnél jóval több repceolajat fizeti ki a **1.Kft.-nek**, azon keresztül pedig az I. rendű terhelt és a V. rendű terhelt által irányított **2.Kft.-nek**. A sofőrök fuvaronként 200-250 ezer forintot kaptak az I. rendű terhelttől (első fokú ítélet 17. oldal).

IV. rendű terhelt logisztikai műszakvezető volt a sértett jogi személynél. A munkaköri leírása szerint munkafeladatát képezte az áruforgalommal kapcsolatos tevékenység felügyelete, koordinálása, dokumentálása, információ szolgáltatási kötelezettség; figyelnie, felügyelnie és irányítania kellett a telepi árumozgásokat (betárolásokat, belső áttárolásokat, kiszállításokat), az informatikai rendszerbe rögzítenie kellett a vasúti és közúti töltéseket és fejtéseket, az áruforgalommal, készletezéssel kapcsolatos nyilvántartást is vezetnie kellett, felelősséggel tartozott továbbá a nyilvántartásban rögzített adatok és információk helyességéért és a műszakjába beosztott dolgozókat is irányítania, szerveznie, ellenőriznie kellett, a munkafegyelem betartatása mellett (első fokú ítélet 29. oldal 2. és 3. bekezdés).

2011. május 28. napját egy-két héttel megelőzően az I. rendű terhelt azzal kereste meg a II. rendű terhelteket, hogy hozzon létre személyes találkozót közte és a műszakvezető IV. rendű terhelt között, mert egy vagyonvédelmi kamera kihelyezésére tekintettel szükségessé vált a műszakvezető beszerzése, hiszen attól kezdve már a logisztikát irányító és felügyelő műszakvezető is láthatta, hogy melyik kamion áll fel a hídmérlegre mérlegelni, tehát könnyen kiderülhetett a csalás, jelesül a könnyebbek helyetti többszöri bruttó mérlegelés, illetőleg a nettó mérés esetén a hátsó tengely lelógatás.

II. rendű terelt - I. rendű terhelt kérésére - megszervezte a

találkozót, a munkatársát, IV. rendű terheltet személyesen és a saját kocsijával fuvarozta a megbeszélrt helyre, ahol I. rendű és IV. rendű terheltek négyszemközt tárgyaltak egymással.

A II. rendű terhelt által összehozott megbeszélésen I. rendű terhet pénzt ígért a műszakvezető IV. rendű terheltnak, hogy abban az esetben, ha a munkaköri kötelezettségét megszegve nem veszi észre, továbbá a feletteseinek nem jelenti a tervbe vett szabálytalan, a IV. rendű terhelt munkáltatójának tetemes kárt okozó mérlegelést. A IV. rendű terhelt elfogadta az I. rendű terhelt ajánlatát és a beígért vagyoni előnyért cserébe 2011. május 28-án a munkaszerződéséből, a munkaköri leírásából és a belső szabályzatból fakadó, az áruforgalommal kapcsolatos ellenőrzési, figyelemmel kíséresi kötelezettségét megszegve nem akadályozta meg, nem jelentette az általa is észlelt, a cégének tudottan tetemes kárt okozó manipulált lefejtést, sőt az informatikai rendszerbe - a lefejt mennyiség tekintetében - tudottan valótlan adatokat táplált be, holott ezek hitelességéért a munkaköri leírása értelmében felelősséggel tartozott.

IV. rendű terhelt az ellenőrzési kötelezettsége megszegéséért, a hallgatásáért és a hamis adatok bevitelért cserébe az utolsó lefejtést követően egy borítékban 2 millió forintot kapott az I. rendű terhelttől, amit az irodájában vett át tőle (első fokú ítélet 30. oldal 1-4 bekezdés).

IV. rendű terhelt cselekményével 70.362.157 forint kár okozásában működött közre (első fokú ítélet 32. oldal 3. bekezdés).

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában helytállónan fejtette ki, hogy a IV. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa e törvényi tilalom ellenére ténylegesen az irányadó tényállást támadta, amikor az irányadó tényállásban foglalt tényekkel ellentétes tényekre hivatkozva támadta a minősítést, az előzetes megállapodást vitatta. Szintén a bizonyítékok felülmérlegelésére irányul ezért figyelembe nem vehető a IV. rendű terhelt tekintetében a kamerák felszerelésével, a beszerzésének okával, a vallomásokból való téves következtetésekre történő hivatkozás. Az irányadó tényállás szerint a sértetti alkalmazottak tévedésbe ejtése azáltal ment végbe, hogy az olajat kamionnal szállító sofőrök a hamis mérlegeléssel magasabb leadott mennyiséget mutattak ki, mint ami valójában a kamionjukban volt. A megtévesztés aktív magatartással, a „lelógatással”, valamint a tényállásban részletesen ismertetett módszerekkel - pl. üres tehergépkocsi lefejtésével - valósult meg. Az irányadó tényállás szerint a IV. rendű terhelt elfogadta I. rendű terhelt pénzbeli ígéretét, ha munkaköri köteleességét megszegve nem veszi észre és feletteseinek nem jelenti a szabálytalan, munkáltatójának kárt okozó mérlegelést. A IV. rendű terhelt a köteleessége megszegéséért, hallgatásért, hamis adatok bevitelért 2 millió forintot kapott I. rendű terhelttől. A tényállás az indítványban hivatkozottaktól ellentétes tényeket tartalmaz, ami felülvizsgálati eljárásban nem vehető figyelembe.

A felülvizsgálati indítványnak a tényállást támadó, és attól eltérő tényállás megállapítására irányuló része a törvényben kizárt. Következésképpen kizárt az indítvány azon hivatkozása, mely szerint a IV. rendű terhelt nem tudott társai cselekményéről, abban semmilyen módon nem működött közre, ezért pénzt sem vett át, és az a magatartása, hogy a cselekményről utólag tudomást szerzett, és e körben kötelezettségét nem teljesítette, csak bűnpártolásként lenne értékelendő.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatnak a

bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

Az indokolási kötelezettség megsértése [Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pont] akkor valósul meg, ha a megtámadott határozat oly mértékben hiányos, hogy nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása körében. E felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértés nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik a bíróságnak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, valamint az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját a bűnösséggel, a cselekmény minősítésével, a büntetéssel vagy intézkedéssel kapcsolatban az eljáró bíróság mire alapozta (EBH 2011.2387.).

Mindebből következően ezen eljárási szabálysértést megalapozó ok csak akkor vezethet - felülvizsgálati eljárásban is - hatályon kívül helyezéshez, ha szoros összefüggésbe hozható a bűnösség megállapításával, a felmentéssel, az eljárás megszüntetésével, a jogi minősítéssel, a büntetés kiszabásával, illetve az intézkedés alkalmazásával.

A Be. 258. § szerint a bíróság indokolásában köteles számot adni döntéshozatali tevékenységéről, a felülbíráló bíróság pedig ezt köteles ellenőrizni.

A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) gyakorlata értelmében a felülvizsgálati eljárásban a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését eredményező eljárási szabálysértést akkor lehet megállapítani, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította rendelkezését, illetve milyen módon vette számba az ennek alátámasztására szolgáló bizonyítékokat (BH 2010.117.; BH 2010.241.).

Az adott ügyben ilyen hibát a Kúria sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság ítéletei kapcsán nem észlelt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen indokolta, hogy a IV. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét milyen bizonyítékokra alapozta (első fokú ítélet 37-40. oldal és 66-67. oldal).

A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban helytállóan fejtette ki,

hogy az indokolási kötelezettség elmulasztása miatti hatályon kívül helyezést célzó jogorvoslati törekvések sem foghattak helyt. A Kúria (1. számú BKv 2. pontja), illetőleg a bíróságok állandó gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlen hatályon kívül helyezést megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését (EBH 2010.2210.).

Jelen esetben az indokolási kötelezettség teljesítése körében a fellebbviteli bíróság azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság számot adott-e arról, hogy mely bizonyítékokat fogadott el, az ellentétes adatok közül melyiket fogadta el, és miért, továbbá melyiket vetette el, valamint e bizonyítékok alapján mely körben állapította meg a tényállás egyes részeit. A tényállás és indokolás értelemszerűen alapul a nyomozati- és tárgyalási iratokon, helyessége ezekből ellenőrizhető. Az indokolási kötelezettség kétirányú; egyrészt irányul a tényekre, illetőleg a bizonyítékok elfogadására, másrészt, hogy mely jogszabályok alapján, milyen különös részi törvényi tényállás keretei közé illeszkednek a történeti tények, továbbá miért és milyen jogkövetkezményeket alkalmazott (EBH 2011.2387.). Az elsőfokú bíróság ítéletéből ezen tények nemcsak kiderülnek, de a bizonyítékok értékelése kifejezetten aprólékos, kiterjed valamennyi szempontra, amit a védelem támadott, továbbá részletes jogi okfejtést tartalmaz (másodfokú ítélet 23. oldal 2. bekezdés).

Az indokolási kötelezettség megsértése nem az indokolás bármely elemének hiányát, hibáját jelenti, hanem annál szűkebb terjedelmű. Az apróbb, kisebb jelentőségű indokolási hiányosságok relatív eljárási szabálysértésként felülvizsgálat alapjai nem lehetnek. A törvény ugyanis csak a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása tekintetében elmulasztott indokoláshoz fűzi a hatályon kívül helyezés következményét (BH 2012.32.).

A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, és az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, azt tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelenti (BH 2013.10.).

Az indokolási kötelezettség akkor teljesül, ha az ügydöntő határozat tartalmazza a határozatok indokolásának törvényben felsorolt kellékeit, és azok alapján pontosan nyomon követhető a bíróság tényleges értékelő tevékenysége, megállapítható, hogy az érdemi döntés szempontjából jelentős, mely bizonyítékot a bíróság miért vetett el vagy miért fogadott el. Az értékelő tevékenység eredménye, annak érdemi helyessége vagy helytelensége, teljessége és szempontjai azonban már nem az indokolási kötelezettség teljesítésének a kérdése, hanem az ítélet megalapozottságát érintő kérdés, ami azonban a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehető.

Felülvizsgálatban tehát csak az indokolás (teljes) hiánya, nem pedig annak tartalma sérelmezhető. Az indokolás teljes hiánya esetén fogalmilag kizárt annak egyes érveit vitatni, kétségbe vonni, azokkal szemben ellenérveket felsorakoztatni, mint ahogy azt az indítvány jelen esetben teszi. Az indokolás „hiánya” azonban az indokolás nem-létezése; ehhez képest, amikor a védő erre hivatkozással a bizonyítékok nem teljeskörű egybevetését, és nem valamennyi általa felvetett szempontra tekintettel való értékelését sérelmezi, továbbá részletesen kifejti a bizonyítékok mérlegelése általa helyesnek tartott módját, akkor értelemszerűen nem az indokolás hiányát állítja, hanem annak tartalmát támadja.

Az elsőfokú bíróság kellő részletességgel eleget tett jogi indokolási kötelezettségének is (első fokú ítélet 92-100. oldal), és ennek keretében helytállóan fejtette ki, hogy a IV. rendű terhelt a csalási cselekménynek passzív magatartással megvalósított bűnsegéde, aki tényállási elemet nem valósított meg, ám a mérlegelés során elkövetett szabálytalanságok fölött szemet hunyva nagy mértékben hozzájárult a csalási cselekmény sikeréhez. Kellően megindokolta azt is, hogy a csalási cselekménye mellett milyen módon valósította meg a korrupciós bűncselekményt. Az eljáró bíróságok jogerős határozatukban a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően állapították meg a két bűncselekmény valóságos halmazát. Bűnhalmazat megállapításának van helye, ha a gazdálkodó szervezet dolgozója a kötelességét - előny ígéretét elfogadva - úgy szegi meg, hogy ezzel idegen dolog jogtalan eltulajdonítás céljából történő elvételéhez is segítséget nyújt (BH 2005.5.).

Nem alapoz meg felülvizsgálatot, ha az indítványozó ugyan anyagi jogi törvénysértésre utal, illetve az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozik, azonban valójában a bizonyítékok mikénti értékelését, az eljáró bíróságok mérlegelésének és a bűnösségre levont következtetéseinek helyességét, ezen keresztül pedig az irányadó tényállást támadja (BH 2017.78.).

Következésképpen az indítványnak az indokolási kötelezettség hiányára történő hivatkozása nem megalapozott.

A büntetést sérelmezve felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetve a büntetés végrehajtását a törvényben foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont].

Amennyiben a minősítés törvényes és a büntetés egyéb anyagi jogi szabályt nem sértett meg, a mérlegelési jogkörben és törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke felülvizsgálati eljárásban nem támadható, és nincs lehetőség a büntetés kiszabása során irányadó körülmények átértékelésére sem. A büntetés kiszabásának felülvizsgálatára csak a bűncselekmény törvénysértő minősítése, illetve a büntetőjog más szabályainak megsértése esetén

van lehetőség (BH. 2006.390.).

IV. rendű terhelt terhére a jogerős ítéletben megállapított legsúlyosabb bűncselekmény a Btk. 373. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntette, melyet a törvény két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel fenyeget, míg a terhére megállapított enyhébb bűncselekmény a Btk. 291. § (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő vesztegetés büntette, melyet a törvény egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel fenyeget, így esetében a Btk. 81. § (1), (2) és (3) bekezdései szerint megállapított halmazati büntetési tételkeret két évtől tizenhárom évet el nem érő tartamú szabadságvesztés. A vele szemben kiszabott három év szabadságvesztés a büntetési tételkeret alsó határához áll közel, és törvénysértőnek nem tekinthető, így a felülvizsgálati indítványnak a büntetést sérelmező része sem alapos.

Ezért a Kúria a megtámadott határozatokat IV. rendű terhelt tekintetében a **Be. 426. §-a** alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. A felülvizsgálati indítvány ismételt benyújtásával kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria – a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel – az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2017. november 16.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
TóthLné
bírószági tisztviselő